(נו) הַמַּיִם רַגְלַיִם, כְּדֵי לְבַטְּלָם (הגהות מימוני פרק כ״ב (ס״ק ד״ק סוס פ עי״ש) ותוספות פרק שמונה שרצים (קיט: ד״ה הפ)): **יא** [ק] **מִי שֶׁנִּתְלַכְלְכָה יָדוֹ בְּטִיט, * מְקַנְּחָהּ בְּזָנָב הַסּוּס וּבְזָנָב הַפָּרָה (נז) וּבְמַפָּה הַקָּשָׁה הָעֲשׂוּיָה לָאֱחֹז בָּהּ קוֹצִים, אֲבָל לֹא בְּמַפָּה שֶׁמְּקַנְּחִים בָּהּ יָדַיִם, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחֹל וְיָבֹא לְכַבֵּס הַמַּפָּה: יב** [ר] **אָסוּר לְנַגֵּב כּוֹס שֶׁהָיָה בּוֹ מַיִם (נח) * אוֹ יַיִן בְּמַפָּה, (נט) * מִשּׁוּם (ס) דְּאָתֵי לִידֵי (יח) סְחִיטָה: יג** [ש] **אֵין מִסְתַּכְּלִין בְּשַׁבָּת בְּמַרְאָה שֶׁל מַתֶּכֶת (סא) שֶׁהִיא חֲרִיפָה כְּאִזְמֵל (פֵּרוּשׁ, כְּעֵין סַכִּין קָטָן חַד וְחָרִיף), דְּחָיְישִׁינַן שֶׁמָּא**

ק רַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק כ״ב (ה״ט) וְכָתַב הָרַב הַמַּגִּיד שֶׁהוּא תּוֹסֶפְתָּא (פ״ו ה״ה). ר תַּשְׁבֵּ״ץ (קטן סר׳ כח) בְּשֵׁם הָרַ״מ (בתשובות מהר״ם מרוטנבורג ד״פ סי׳ תקיא) וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב יב) בְּחֶלֶק י״ג.

ש שַׁבָּת קמ״ט (ע״א) וּכְתַנָּא קַמָּא, הָרי״ף (פג:) וְרא״ש (פכ״ג סי׳ ב) וְרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק כ״ב (ה״ד) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים.

בַּאֵר הֵיטֵב

עֲלֵיהֶם אָסוּר, וְזֶה כְּבוּסוֹ, בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומה שכתב וכבר): **יב** (יח) **סְחִיטָה.** וְנִרְאֶה לִי דְּבִסְמַרְטוּט הַמִּיחָד לְכָךְ שָׁרֵי, דְּלֹא גָּזְרִינַן שָׁמָא יִסְחֹט. וְעוֹד נִרְאֶה לִי דְּדַוְקָא בְּכוֹס שֶׁהוּא צַר, אִי אָפְשָׁר דְּלֹא אָתֵי לִידֵי סְחִיטָה, אֲבָל סְפָל מַתִּר לְכַתְּחִלָּה. וְדַוְקָא בְּדָבָר שֶׁאֵין מַקִּפִּיד עַל מֵימָיו. מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כו). [וּבְסָפָר אַלִּיהוּ רַבָּה (ס״ק לב) הִנִּיחַ דָּבָר זֶה בְּצָרְיךְ עִיּוּן, עַיֵּן שָׁם. וְדַע דִּסְחִיטָה שֶׁל מַיִם הֲוֵי תּוֹלָדָה דִּמְלַבֵּן, אוֹ צוֹבֵעַ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף סוֹף סִימָן ש״כ (ד״ה חביתה)]:

בֵּאוּר הַלָּכָה

בְּמִלְכְלְכִים מִשּׁוּם דְּהֲרֵי מְלָאכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ, דְּאֵין כַּוָּנָתוֹ בִּשְׁבִיל הַכִּבּוּס רַק לְהַצִּיעַ תַּחַת הַקָּטָן, **וְלֹא נִהִירָא.** דְּמִלְכְלְכִים נִיחָא לֵיהּ הָכִּבּוּס, וּבַחוֹל דַּעְתּוֹ שֶׁיִּסְחֹטֶם אַחַר רְחִיצַת הַקָּטָן וְיִנָּקֵבֶם וְיִהְיוּ מְכֻבָּסִין, אִם כֵּן כַּוָּנָתוֹ בִּשְׁבִיל כִּבּוּס גַּם כֵּן, וְאֵין זֶה מְלָאכָה שֶׁאֵין צְרִיכָה לְגוּפָהּ. **וּמִכָּל מָקוֹם עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי יֵשׁ לְהַתִּיר נְתִינַת הַוִּוירְנְדְלַ״ן לַמַּיִם, וַאֲפִלּוּ אִם הֵם נְקִיִּים וּמְכֻבָּסִים טוֹב שֶׁיִּנָּתֵן לְתוֹךְ הַמַּיִם עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי אִם בְּאָפְשָׁר, כֵּן נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי.** וְעַיֵּן לְעֵיל מַה שָּׁכַתַבְנוּ בְּסִימָן ש״א סָעִיף מ״ה (ס״ק קסד) וְסָעִיף מ״ו אוֹדוֹת נְגוּבְכֶן:

יא * מְקַנְּחָהּ בְּזָנָב הַסּוּס. כָּתַב בְּסֵפֶר תּוֹסָפֹת שַׁבָּת (ס״ק לד) **דַּהֵיינוּ שֶׁאֵינָם מְחֻבָּרִין בַּבְּהֵמָה, דְּאִם לֹא כֵּן הָא קָיְמָא לַן דְּאָסוּר לְטַלְטֵל בַּעַל חַי אֲפִלּוּ מְקֻצָּתוֹ, עַד כָּאן דִּבְרֵיהֶם. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי יֵשׁ לְעַיֵּן בָּזֶה,** שֶׁלֹּא הִזְכִּיר זֶה בְּשׁוּם פּוֹסֵק, וְגַם לְשׁוֹן הַתּוֹסָפְתָּא (פי״ז ה״ה) אֵינוֹ מְיֻשָּׁב כָּל כָּךְ, דְּשָׁם נִזְכַּר גַּם כֵּן בְּזָנָב שׁוֹעֵל אוֹ בְּשֵׂעָר שׁוֹעֵל, וְאִי אָמְרַת דְּגַם זָנָב מֵיירֵי בְּחָלוּשׁ, אִם כֵּן הַכֹּל חַדָּא מִלְּתָא הִיא. **וּמַה שֶּׁהִקְשָׁה מִשּׁוּם אִסּוּר טִלְטוּל, אִפְשָׁר דְּלֹא אִסְרוּ רַק גּוּפָן דְּבַעֲלֵי חַיִּים, וְלֹא בִּשְׁעָרָן שֶׁהוּא מְחֻבָּר לָהֶן, דְּלֹא חֲשִׁיב כְּגוּפָן בָּזֶה, וְצָרִיךְ עִיּוּן:**

יב * אוֹ יַיִן. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק נח) מָה שָּׁכַתַבְנוּ בְּהַהֶבְדֵּל אֲחֲרוֹנִים וְכוּ׳, הָלֹא הַמָּה הָאֲלִיָּה רַבָּה (ס״ק לא) וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס״ק לה) וּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (ס״ק כו) וְעוֹד אֲחֲרוֹנִים, וְגַם הַגְּרָ״א כָּתַב דְּמַה שֶּׁכָּתַב הַמְחַבֵּר אוֹ יַיִן הוּא רַק לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם (עיין פכ״ב הט״ו), דִּלְדַעַת רַבֵּנוּ תָּם (בתוספות קמח: ד״ה ניפרוס) [וְכֵן סְתָם הַמְחַבֵּר לְקַמָּן בְּסִימָן שֶׁל״ד סָעִיף כ״ד עַיֵּן שָׁם] מֻתָּר אַף בְּיַיִן כְּמוֹ בְּשֵׂאר מַשְׁקִין:

*** מִשּׁוּם וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק נט). וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה הָא קָיְמָא לַן לָעֵיל בְּסָעִיף ט׳ בְּהַגָּ״ה דְּבְמַיִם מְעַטִים לֹא חֵיישִׁינַן שֶׁיָּבֹא לְסָחְטוֹ, וְעַל מַהֲרַ״מ (בתשובות מהר״ם מרוטנבורג ד״פ סי׳ תקיא) בְּעַצְמוֹ לֹא קָשֶׁה כָּל כָּךְ, דְּאִפְשָׁר דְּהוּא אֵין מַחְלִיק בֵּין מְרֻבִּים לִמְעַטִים לְעִנְיַן חֲשַׁשׁ סְחִיטָה, [וְכֵן מְצִינוּ שֶׁאֵין מַחְלִיק בָּזֶה לְעִנְיַן שְׁרִיָּתוֹ זוֹ הִיא כִּבּוּסוֹ, עַיֵּן בְּטוּר], אֲבָל עַל הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דְּסָבִירָא לֵיהּ הָרַ״ן (בתשובות ח״א סי׳ ריג). וְדַקְדַּקְתִּי הֵיטֵב בְּדִבְרֵי הַמְּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כו) וּמָצָאתִי שֶׁהוּא רָמַז לָזֶה בְּתַרוּצוֹ הַשֵּׁנִי, שֶׁכָּתַב אִי נָמֵי יֵשׁ לוֹמַר דְּהָכִי קָאָמַר כֵּיוָן שֶׁהַכּוֹס צַר וְכוּ׳ וְכֵן מַשְׁמַע בְּסָעִיף ט׳ בְּהַגָּ״ה, הַיְינוּ רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּשָׁם מְבֹאָר דִּבְמַיִם מְעַטִים לֹא חֵיישִׁינַן שֶׁמָּא יָבֹא לִסְחִיטָה, וְכֹמוֹ שֶׁהִקְשִׁינוּ, וְעַל כֵּן נָד מִתְּרוּץ הָרִאשׁוֹן, וְקָאָמַר דְּסָבִירָא לֵיהּ דְּכֵיוָן שֶׁהוּא צַר בְּוַדַּאי יָבֹא בְּעֵת הַנִּגּוּב לִסְחִיטָה, אִם כֵּן לְפִי תֵּרוּץ זֶה **בְּכוֹס רָחָב אוֹ בִּקְעָרָה לֹא חֵיישִׁינַן כְּלָל שֶׁיָּבֹא לִסְחִיטָה, כֵּיוָן שֶׁהַמַּיִם מְעַטִין, וּמֻתָּר לְנַגֵּב אֲפִלּוּ בְּמַפָּה שֶׁמְּקַפִּיד עָלֶיהָ, וְלָכֵן שַׁפִּיר יֵשׁ לִסְמֹךְ בְּכוֹס רָחָב אוֹ בִּקְעָרָה עַל דִּבְרֵי הָרַדְבַּ״ז שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס״ק נט), **שֶׁגַּם הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ מוֹדֶה לוֹ.** וְנִרְאֶה דְּלָזֶה כַּוֵּן הַגְּרָ״ז (סעי׳ כג) וְהַחַיֵּי אָדָם (ח״ב כלל כב ס״ג) שֶׁהָעְתִּיקוּ דִּינָא דְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ רַק לְעִנְיַן כּוֹס צַר, שֶׁהֵם אֶחָזוּ הַתֵּרוּץ הַשֵּׁנִי שֶׁל הַמְּגֵן אַבְרָהָם שֶׁהוּא אֶמֶת לְדִינָא וְכֹמוֹ שֶׁהוֹכַחְנוּ. [וְרָאִיתִי בְּאֵיזֶה אַחֲרוֹנִי זְמַנֵּינוּ שֶׁהֶעְתִּיקוּ דִּינָא דְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ לְאִסּוּרָא אֲפִלּוּ בְּכוֹס רָחָב אִם הוּא מְנֻגָּב בְּדָבָר שֶׁמְּקַפִּיד עָלָיו, וְהֶעְתִּיקוּ גַּם כֵּן תֵּרוּץ הַשֵּׁנִי שֶׁל הַמְּגֵן אַבְרָהָם דִּבְכוֹס צַר הוּא פְּסִיק רֵישָׁא וְאָסוּר בְּכָל גַּוָּנֵי, וְלֹא נִהִירָא שְׁאָחוּז הַחֶבֶל בִּשְׁנֵי רָאשָׁיו, דְּלְפִי תֵּרוּץ הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַמְּגֵן אַבְרָהָם אֲפִלּוּ בְּכוֹס צַר לֹא אָמְרִינַן דְּהֲרֵי פְּסִיק רֵישָׁא, וּמַתִּר בְּדָבָר שֶׁאֵין מְקַפִּיד עָלָיו, מִדְּקָאָמַר הַמְּגֵן אַבְרָהָם דְּכֵיוָן שֶׁהַכּוֹס צַר וְלֹא כָּתַב דְּמֵיירֵי בְּכוֹס צַר, מַשְׁמַע דְּגַם בְּתֵרוּץ הָרִאשׁוֹן מֵיירֵי בְּכוֹס צַר, דְּסָתָם פּוֹס הוּא צַר, וּלְפִי תֵּרוּץ הַשֵּׁנִי דַּוְקָא בְּכוֹס צַר, אֲבָל בְּכוֹס שֶׁאֵינוֹ צַר לֹא חֵיישִׁינַן כְּלָל שֶׁיָּבֹא לִסְחִיטָה, וּמֻתָּר לְנַגֵּב אֲפִלּוּ בְּדָבָר שֶׁמְּקַפִּיד עָלָיו כֵּיוָן שֶׁהַמַּיִם מְעַטִים]. **וְהִנֵּה מִדִּבְרֵי הָרַדְבַּ״ז** שֶׁדּוֹחֵק עַצְמוֹ לְתָרֵץ דְּמָה שֶׁאָסַר הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ יַיִן הוּא רַק לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם, אַף שֶׁהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּעַצְמוֹ אֵין סוֹבֵר כְּוָתָהּ בְּסִימָן שֶׁל״ד סָעִיף כ״ד, וְלֹא נִיחָא לֵיהּ בְּתֵרוּצוֹ דְּהַמְּגֵן אַבְרָהָם פָּסַק רֵישָׁא, **מִשּׁוּם דְּסָבִירָא לֵיהּ דְּאַף בְּכוֹס צַר אֵין בּוֹ פְּסִיק רֵישָׁא,** וּכְדַעַת הַמְּגֵן אַבְרָהָם בְּתֵרוּצָא קַמָּא, **וְנִפְקָא מִנָּהּ דְּבָדָבָר שֶׁאֵינוֹ מְקַפִּיד עָלָיו גַּם בְּכוֹס צַר שָׁרֵי,** [אַף מַה שֶּׁהִקְשִׁינוּ לְעֵיל הֲרֵי הַמַּיִם מְעַטִים וְאֵיךְ חֵישִׁינַן לִסְחִיטָה, קָשֶׁה גַּם לְדִבְרֵיהוּ. וְאוּלַי דְּמֵיירֵי בְּמִנְגֵּב כּוֹסוֹת הַרְבֵּה, וּלְשׁוֹן כּוֹס שֶׁנִּזְכַּר בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ הוּא לְאוֹ דַּוְקָא, וְאוּלַי דְּסוֹבֵר לְהַלָּכָה דְּגַם בְּמַעְטִים יֵשׁ חֲשַׁשׁ סְחִיטָה. וְעַיֵּן בְּמַה שֶּׁפָּרַשׁ בָּהָּ״ה דְּאַלּוּנְטִית בְּסִימָן ש״א טַעַם חָדָשׁ מִשּׁוּם דְּאִי נָמֵי מְקַפִּיד] וְכֵן בְּדִבְרֵי הָרַדְבַּ״ז לֹא נִזְכַּר נַפְקָא מִנָּהּ בֵּין כּוֹס לִכּוֹס, **וְעַל** שֶׁאֵין מַקִּפִּיד עַל מֵימָיו. מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כו). [וּבְסָפָר אַלִּיהוּ רַבָּה (ס״ק לב) הִנִּיחַ דָּבָר זֶה בְּצָרְיךְ עִיּוּן, עַיֵּן שָׁם. וְדַע דִּסְחִיטָה שֶׁל מַיִם הֲוֵי תּוֹלָדָה דִּמְלַבֵּן, אוֹ צוֹבֵעַ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף סוֹף סִימָן ש״כ (ד״ה חביתה)]:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מְכַנֵּן לְכַבֵּס רַק לְבַשֵּׁל הַמַּיִם רַגְלַיִם, מִכָּל מָקוֹם פְּסִיק רֵישָׁא הוּא, דִּשְׁרָיָתוֹ זֶהוּ כִּבּוּסוֹ. וְלָכֵן טוֹב שֶׁלֹּא לִקַּח תִּינוֹק בְּחֵיקוֹ בְּשַׁבָּת אִם לֹא עַל כַּר, פֶּן יַשְׁתִּין [סַפָּר חֲסִידִים (סי׳ רסז)]. וְהִנֵּה לְפִי הַמְּבֹאָר בְּסָעִיפִים אֵלּוּ, דְּבָגֶד שֶׁיֵּשׁ בּוֹ לִכְלוּךְ לְכֵלִי עַלְמָא שְׁרָיָתוֹ זֶהוּ כִּבּוּסוֹ, צָרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁלֹּא לִשְׁפֹּךְ שׁוּם מַיִם לְתוֹךְ כְּלִי שֶׁשְּׁרוּיִים בּוֹ בְּגָדִים לְכַבְּסָן, אִם לֹא שֶׁהַמַּיִם מְשָׁרָה עוֹלִים מִכְּבָר לְמַעְלָה עַל הַבְּגָדִים מִסְתַּבְּרָא דְּמֻתָּר. וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁיִּזָּהֵר שֶׁלֹּא לְהָטִיל בֶּגֶד לַמַּיִם, וְלָכֵן (ע) הָרוֹחֵץ תִּינוֹק לֹא יָשִׁים בְּגָדָיו בְּמַיִם. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה דלא אמרינן): **(נו) הַמַּיִם רַגְלַיִם.** שֶׁבַּבֶּגֶד, אֲבָל שָׁם [שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה]: **יא (נז) וּבְמַפָּה הַקָּשָׁה.** וְכֵן בְּסִמַרְטוּט שֶׁאֵין מַקִּפִּיד עָלָיו אִם יִתְלַכְלֵךְ, אוֹ בַּכַּתֶּל, וּכְדִלְעֵיל: **יב (נח) אוֹ יַיִן.** עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כז) שֶׁכָּתַב דְּבִשְׁאָר מַשְׁקִין מַתִּר לְנַגֵּב אֶת הַכּוֹס, וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יָבֹא לִסְחִיטָה, וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן שי״ט סָעִיף י׳ וְסִימָן שֶׁל״ד סָעִיף כ״ד. וְדַעַת הָרַבֵּה אַחֲרוֹנִים דְּאַף בְּיַיִן אֵין לָחֹשׁ, וּבְכוֹס צַר יֵשׁ לְהַחְמִיר אַף בִּשְׁאָר מַשְׁקִין: **(נט) מִשּׁוּם וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, (עפ) אֲפִלּוּ לְהַפּוֹסְקִים לְעֵיל בְּסָעִיף ט׳ דְּלֹא אָמְרִינַן בָּזֶה שְׁרָיָתוֹ זֶהוּ כִּבּוּסוֹ, מִשּׁוּם דְּהַמַּפָּה הָיְתָה נְקִי מִתְּחִלָּה וְלֹא הָיָה בָּהּ לִכְלוּךְ, וְגַם דְּקִנּוּחַ זֶה דֶּרֶךְ לִכְלוּךְ הוּא וְלֹא דֶּרֶךְ כִּבּוּס, אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר, מִשּׁוּם שֶׁמָּא יָבֹא לִידֵי סְחִיטָה. וּבִתְשׁוּבַת רַדְבַּ״ז (ח״א) סִימָן רי״ג כָּתַב לְעִנְיַן נְגוּב כּוֹס וּקְעָרָה דְּהָעוֹלָם אֵין נִזְהָרִין בָּזֶה, וּלְדִינָא אֵין לָחֹשׁ, דְּאֵין דִּבּוּק בְּדָבָר הַכֵּלִי מַיִם כָּל כָּךְ שֶׁיָּבוֹא לִידֵי סְחִיטָה, אֶלָּא אִם כֵּן מְנֻגָּב בָּהּ כֵּלִים הַרְבֵּה, דְּאָז קָרוֹב הַדָּבָר שֶׁיָּבוֹא לִידֵי סְחִיטָה בֵּין כְּלִי לִכְלִי, רָאוּי לִגְעֹר בּוֹ שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כֵּן, עַיֵּן שָׁם, וְהֵבִיאוֹ בִּבְרָכֵי יוֹסֵף (סק״ט). (עג) וּבְסִמַרְטוּט הַמִּיחָד לְכָךְ שֶׁאֵין מַקִּפִּיד עָלָיו לְסָחְטוֹ, לְכֵלִי עַלְמָא שָׁרֵי. (פג) וְנִרְאֶה דְּאַף לְנַגֵּב בָּהּ כֵּלִים הַרְבֵּה שָׁרֵי, דְּאִם יִהְיֶה הַסְּמַרְטוּט לַח מִצַּד אֶחָד עַל יְדֵי הַנִּגּוּב, יְנַגֵּב בָּהּ מִצַּד אַחֵר: **(ס) דְּאָתֵי לִידֵי סְחִיטָה.** עַיֵּן בָּאַחֲרוֹנִים שֶׁפָּתְמוּ דִּבְכוֹס שֶׁהוּא צַר אֵין לְנַגְּבוֹ אֲפִלּוּ בִּסְמַרְטוּט הַמִּיחָד לְכָךְ, דְּאִי אָפְשָׁר שֶׁלֹּא לְבוֹא לִידֵי סְחִיטָה, אֲבָל דָּבָר רָחָב כְּגוֹן שֶׁנִּשְׁפַּךְ מַיִם עַל שֻׁלְחָן וְסָפָל, לְכֵלִי עַלְמָא מַתַּר לְקַנְּחוֹ בְּדָבָר שֶׁאֵין מַקִּפִּיד עָלָיו, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה משום): **יג (סא) שֶׁהִיא חֲרִיפָה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁשָּׁטַח הַמַּרְאָה חָדָּה, וַעֲשׂוּיָה לְשֵׁם כָּךְ לְהָסִיר בָּהּ בְּהֹל אֶת הַנִּימִין הַמְּדַלְדְּלִין מֵרֹאשׁוֹ, כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁהֵן מְדַלְדְּלִין, וְיֵשׁ לָחֹשׁ בְּשַׁבָּת שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְיַעֲשֶׂה

(נ) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כג) בְּשֵׁם סֵפֶר חֲסִידִים (סי׳ רסז): **יב (עה)** כֵּן בְּאָרוּ הָאַחֲרוֹנִים. וְכֵן בְּאֵר הַגְּרָ״א, עַיֵּן שָׁם: **(עב)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כז): **(עג) וְאַף דִּלְכְאוֹרָה מַשְׁמַע** מַרְדְּבַ״ז (בתשובות ח״א סי׳ ריג) **דְּאַף בְּמִיחָד אֵין לְהַקֵּל, מִטַּעַם שֶׁיִּסְחֲטֶנּוּ בֵּין כְּלִי לִכְלִי כְּווֹדַי שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לְנַגֵּב עוֹד בָּהּ, שָׁם קַאֵי עַל מִפָּה קְטַנָּה, עַיֵּן שָׁם:**

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

יַשִּׁיר בָּהּ נִימִין הַמְּדַלְדְּלִין, וַאֲפִלּוּ אִם הִיא (סכ) קְבוּעָה בַּכֹּתֶל. ת אֲבָל מֻתָּר לְהִסְתַּכֵּל בְּמַרְאָה (סג) * שֶׁאֵין בָּהּ (סד) חֲשָׁשׁ זֶה, אֲפִלּוּ אֵינָהּ קְבוּעָה:

ת שם בפוסקים הנ"ל.

שג דִּיני תַּכְשִׁיטֵי אִשָּׁה. ובו כ"ז סְעִיפִים:

א א לֹא תֵצֵא אִשָּׁה בְּחוּטֵי צֶמֶר וְלֹא בְּחוּטֵי פִּשְׁתָּן וְלֹא בִּרְצוּעוֹת (א) שֶׁבְּרֹאשָׁהּ, מִפְּנֵי (ב) שֶׁצְּרִיכָה לַהֲסִירָם בְּשָׁעַת (פ) טְבִילָה, חֲיִשִׁינַן (ג) שֶׁמָּא תּוֹלִיכֵם אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. ב וְאִם הֵם (ד) קְלוּעוֹת בְּשָׂעָרָהּ, מֻתָּר. ג וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹסֵר. ד וְאִם הֵם (ה) מְעֻשֶּׂה אֲרִיגָה, מֻתָּר, שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לַהֲסִירָם בְּשָׁעַת טְבִילָה. הַגָּהּ: וּבְלִבַד (ו) שֶׁלֹּא יִהְיוּ (ג) מְטֻנָּפוֹת אוֹ מְזֻהָבִים, דְּאָז (ג) מְסִירִין כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְטַנְּפוּ בַּמַּיִם (טור והרא"ש פ"ו סי' ג) וסמ"ג (לאוין סה"ב): ב מֻתָּר לָצֵאת בְּחוּטִין שֶׁבְּצַוָּארָהּ, (ז) שֶׁהֵם רְפוּיִים וְאֵינָהּ צְרִיכָה לַהֲסִירָם בְּשָׁעַת טְבִילָה. ו אֲבָל בְּקִטְלָא שָׁבְּצַוָּארָהּ, אָסוּר, מִפְּנֵי שֶׁצְּרִיכָה לַהֲסִירָם בְּשָׁעַת הַטְּבִילָה, (ח) לְפִי שֶׁהִיא מְהֻדֶּקֶת אוֹתָהּ כְּדֵי שֶׁתִּרָאֶה בָּשָׂר, וְחֲיִשִׁינַן דִּילְמָא אָתֵי לַאֲתוּיֵי אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. ז וְלֹא תֵצֵא בְּטוֹטָפָת, וְהוּא כְּמִין צִיץ וּמַגִּיעַ מֵאָזֶן לְאָזֶן, וְלֹא בְּשַׁרְבִיטִין, וְהוּא גַּם כֵּן צִיץ, וְאֵינוֹ מַגִּיעַ אֶלָּא עַד לְחָיַיִם, שֶׁכּוֹרַכְתּוֹ עַל רֹאשָׁהּ

א א שבת נ"ד (ע"א) בְּמִשְׁנָה וּבְגְמָרָא. ב טור בְּשֵׁם רַבֵּנוּ תָּם וְרא"ש (פ"ו סי' א) וְהָרַ"ן (כה: ד"ה וכתבו) שָׁם. ג רַשׁ"י שָׁם (ד"ה לא). ד שָׁם בְּגְמָרָא. ה שָׁם בְּרֹב יוֹסֵף אֵלִיָּהוּ דָּרֹב הוֹנָא. ו שָׁם בְּמִשְׁנָה וּכְרַבִּי יוֹסֵף לָהּ וְרַבִּינָא שָׁם. ז שָׁם בְּמִשְׁנָה וּכְדַפְרַשׁ לָהּ רַבִּי אַבָּהוּ שָׁם (ע"ב).

בְּאֵר הַיֵּטֵב

א (פ) **טְבִילָה.** כָּתַב הַבְּאֵר הַיֵּטֵב אֲשֶׁר לְפָנַי, וְאִם הַבְּתוּלָה אֲסוּרָה מִפְּנֵי גְּזֵרָה זוֹ צָרִיךְ עִיּוּן, כִּי הַבְּתוּלוֹת אֲסוּרוֹת לִטְבֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קפ"ג (כ"י ד"ה הוסיפו), עַיֵּן שָׁם. וְלֹא יָדַעְתִּי לָמָּה מְסַפֵּק בִּבְתוּלָה טִפֵּי מִבְּזִקְנָה דְּאֵין שִׁיּוּר נִמְי גַּבֵּהּ טְבִילָה, וּלְדִידִי אֵין סָפֵק, דְּלֹא פְּלוּג רַבָּנָן בְּתַקָּנְתָּא, וְכֵן כָּתַב הַשַּׁ"ז בְּסָעִיף קָטָן (ד') [ב'], יַעֲיֵן שָׁם: (ב) **מְטֻנָּפוֹת.** שְׁאוֹ חוֹצֵץ: (ג) **מְסִירִין.** זֶהוּ טַעַם עַל מְזֻהָבִים:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

כְּדַרְכּוֹ בְּחֵל: **(סכ) קְבוּעָה בַּכֹּתֶל.** שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַשִּׁיר בָּהּ, גַּם כֵּן אָסוּר, דְּלֹא חִלְקוּ חֲכָמִים בְּמַרְאָה שֶׁל מַתָּכוֹת בֵּין קְבוּעַ לְשֶׁאֵינָהּ קְבוּעַ: **(סג) שֶׁאֵין בָּהּ וְכוּ'.** כְּגוֹן בְּמַרְאָה שֶׁל זְכוּכִית כְּעֵין שֶׁלָּנוּ, וְהוּא הַדִּין בְּמַרְאָה שֶׁל מַתָּכוֹת כְּשֶׁאֵינָהּ עֲשׂוּיָה חֲרִיפָה, וְהַטַּעַם, כֵּיוָן דְּאֵינָהּ עֲשׂוּיָה כְּלָל לְהַשִּׁיר בָּהּ נִימִין לֹא גָּזְרוּ כְּלָל עָלֶיהָ, וְלֹא חֲיִשִׁינַן שֶׁמָּא כְּשֶׁיִּרְאֶה בַּמַּרְאָה שֶׁהֵן מְדַלְדְּלִין יֵלֵךְ אַחַר מִסְפָּרַיִם כְּדֵי לְהַעֲבִירָם, (פד) דְּאַדְּהָכִי וְהָכִי שָׁהוּא שַׁבָּת: **(סד) חֲשָׁשׁ זֶה.** עַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קנ"ו (ס"ב) בְּאֵיזֶה אֹפֶן מֻתָּר לְהִסְתַּכֵּל בְּמַרְאָה:

א (א) שֶׁבְּרֹאשָׁהּ. אַכְלְהוּ קָאֵי, וּלְאַפּוּקֵי חוּטִין שֶׁבְּצַוָּארָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף ב': **(ב) שֶׁצְּרִיכָה לַהֲסִירָם וְכוּ'.** הַיְנוּ דִּלְמָא מִתְרַמְּיָ טְבִילָה שֶׁל מִצְוָה, וְתֵכֶף לַהֲסִירָם מִפְּנֵי חֲצִיצָה, וְאָתְיָא לַאֲתוּיֵי מִדְּבָרִים שֶׁכָּתְבוּ דְּלֹא פְּלוּג רַבָּנָן בְּתַקָּנְתָּא, אַרְבַּע אַמּוֹת. וְעַיֵּן בָּאַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ דְּלֹא פְּלוּג רַבָּנָן בְּתַקָּנְתָּא, (פ) וַאֲפִלּוּ זְקָנָה וּבְתוּלָה לֹא תֵצֵא: **(ג) שֶׁמָּא תּוֹלִיכֵם.** וְדַוְקָא (ג) בִּדְבָרִים קְטַנִּים כְּאֵלּוּ הוּא דְּחָיְשִׁינַן, כֵּיוָן דְּאַף בְּחֵל לְפָעָמִים הִיא נוֹשֵׂאת בְּיָדָהּ, אֲבָל דְּבָרִים שֶׁהֵם עִקַּר מַלְבּוּשִׁים לֹא חָיְשִׁינַן לְהָכִי, דְּאֵין דַּרְכָּהּ לֵילֵךְ בְּלֹעֲדָם, וּבְוַדַּאי תִּלְבְּשֵׁם אַחַר הַטְּבִילָה: **(ד) קְלוּעוֹת בְּשָׂעָרָהּ מֻתָּר.** דְּהָא לֵיכָּא לְמֵחַשׁ דִּלְמָא אָתְיָא לַאֲתוּיֵי, דְּהָא אֲסוּרָה לִסְתֹּר קְלִיעַת שְׂעָרָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף כ"ו. וְטַעַם הַיֵּשׁ מִי שֶׁאוֹסֵר, הוּא דְּדִלְמָא כְּשֶׁתִּרְצֶה לָהּ טְבִילָה שֶׁל מִצְוָה תִּסְתֹּר הַקְּלִיעָה עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי וְתוֹצִיא הַחוּטִין, וְאָתְיָא אַחַר כָּךְ לַאֲתוּיֵי [טַ"ז (סק"א)], וְעוֹד טְעָמִים אֲחֵרִים עַיֵּן בְּב"ח (ס"א) וּבְבָאוּר הַגְּרָ"א: **(ה) מְעֻשֶּׂה אֲרִיגָה.** דְּהָנֵי לֹא מְהַדְּקִי שַׁפִּיר וְלֹא חָיְצִי. וְעַיֵּן יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קצ"ח, דְּסָתָם שָׁם בְּסָעִיף ג' דְּוַדְקָא כְּשֶׁמְּעֻשֶּׂה אֲרִיגָה הָיוּ חֲלוּלִים, אָז אֵין צְרִיכָה לַהֲסִירָם: **(ו) שֶׁלֹּא יִהְיוּ מְטֻנָּפוֹת.** דִּכְשֶׁהֵחוּטִין מְטֻנָּף בְּטִיט וְרֹפֶשׁ (ג) הַמַּיִם מְמַחִים אֶת הַטִּיט, וּמְלַכְלְכָן בְּשָׂרָן בַּעֲלִיָּתָן מִן הַטְּבִילָה, וְעַל כֵּן דַּרְכָּהּ לְהָסִיר מִתְּחִלָּה, וְכֵיוָן דְּשָׁקִיל לָהּ מִשּׁוּם טִנּוּף, אַתְיָא לַאֲתוּיֵי. וְכֵן כְּשֶׁהַחוּטִין מְזֻהָבִין, גַּם כֵּן מְסִירָתָם קָדַם הַטְּבִילָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְטַנְּפוּ הַחוּטִין מֵהַמַּיִם, וְאָתְיָא אַחַר כָּךְ לַאֲתוּיֵי. (ז) וְיֵשׁ אוֹמְרִים עוֹד דִּמְחִיבַּת בְּכָל זֶה לְהָסִיר קֹדֶם הַטְּבִילָה מִשּׁוּם חֲצִיצָה, כֵּיוָן שֶׁמְּקֻפָּדֶת עֲלֵיהֶן: **ב (ז) שֶׁהֵם רְפוּיִים.** שֶׁאֵינָהּ מְהַדֶּקֶת בְּחוֹזֶק, (ה) שֶׁאֵינָהּ חוֹנֶקֶת עַצְמָהּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּקִטְלָא (ו) שֶׁהִיא רְצוּעָה רְחָבָה כְּדִלְקַמָּן בְּסָעִיף ז', וְאֵינָהּ חוֹנֶקֶת. וְהָא דְּלֹא אָסְרוּ בְּחוּטִין מִשּׁוּם דִּלְמָא וּמְחַוְיָא, דְּזֶה אֵינוֹ שִׁיּוּךְ אֶלָּא בִּדְבָר שֶׁהוּא תַּכְשִׁיט: **(ח) לְפִי שֶׁהִיא מְהֻדֶּקֶת.** הַיְנוּ דְּמִשּׁוּם הָכִי יֵשׁ בָּזֶה מִשּׁוּם חֲצִיצָה, וְאַף דְּלִקַמָּן בְּסָעִיף ז' מַשְׁמַע דְּטַעַם הָאִסּוּר הוּא מִשּׁוּם דְּהָוֵי דָּבָר חָשׁוּב וְחֲיִשִׁינַן דִּלְמָא שָׁלְפָא וּמְחַוְיָא, (ז) הָתָם מֵירֵי בִּרְפוּיָה סָבִיב צַוָּארָהּ, וַאֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר מִשּׁוּם שָׁלְפָא וּמְחַוְיָא, וְהָכָא כְּשֶׁמְּהֻדֶּקֶת כְּדֵי שֶׁתֵּרָאֶה בָּשָׂר מְמֵילָא לֹא שָׁלְפָא מֵעָלֶיהָ שָׁאז לֹא תֵּרָאֶה בָּעֲלַת בָּשָׂר, וַאֲפִלּוּ הָכִי אָסוּרָה (ח) מִשּׁוּם דְּצָרִיכָה לַהֲסִירָהּ מִשּׁוּם חֲצִיצָה:

בֵּאוּר הַלָּכָה

כֵּן [א]נִרְאָה דִּכְשֶׁעַת הַדְּחַק אֵין לְמִחוֹת בְּיַד הַמַּקֵּל לְנַעֵב בְּכוּס צַר, וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה בִּדְבָר שֶׁאֵינוֹ מַקְפִּיד עָלָיו לְסָחְטוֹ אַחַר הַקִּנּוּחַ, וְיִרְאֶה מִתְּחִלָּה לִשְׁפֹּךְ כָּל הַמַּיִם מִן הַכְּלִי:

יג * שֶׁאֵין בָּהּ וְכוּ'. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה שֶׁכָּתַבְנוּ דְּהוּא הַדִּין בְּמַרְאָה שֶׁל מַתָּכוֹת כְּשֶׁאֵינָהּ חֲרִיפָה, בֵּן מַשְׁמָע לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְהָרַ"ף (סג:), דְּדַוְקָא כְּשֶׁהִיא חֲרִיפָה דְּחָלְקָה עָלֶיהָ גְּזֵרַת חֲכָמִים, וְאִז אֲפִלּוּ אַחַר כְּבָר בְּכֹתֶל אָסוּר, אֲבָל אִם אֵינָהּ חֲרִיפָה הִיא מִכְּלָל שֶׁאר מַרְאָה, דְּמֵה לִי אִם הִיא שֶׁל מַתָּכוֹת, כֵּיוָן דְּאֵינָהּ עֲשׂוּיָה לְהַשִּׁיר בָּהּ נִימִין כְּמִין אַחֵר חַשִּׁיבָא. וּבְזֶה מְדֻיָּק הֵיטֵב לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁכָּתַב דְּאֵין בָּהּ חֶשְׁשׁ זֶה, דְּכוֹלֵל בָּזֶה אֲפִלּוּ אִם הִיא שֶׁל מַתָּכוֹת אִם אֵינָהּ חֲרִיפָה, הִיא דִּמְיָא לְשֶׁאר מַרְאוֹת. וְרָאִיתִי בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק לד) שֶׁהֶבִיא בְּשֵׁם מַלְבּוּשֵׁי יוֹם טוֹב (סק"ט) דְּבְמַתָּכוֹת אֲפִלּוּ אֵינָהּ חֲרִיפָה שֶׁאֵינָהּ עֲשׂוּיָה לְהַשִּׁיר בָּהּ נִימִין גַּם כֵּן אָסוּר, דִּבְמַתָּכוֹת לֹא חִלְקוּ חֲכָמִים. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי נִרְאֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי, כְּפִשְׁטָא דְּלִשְׁנָא דְּכָל הַפּוֹסְקִים, וְהַטַּעַם כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ, דְּכֵיוָן שֶׁאֵינָהּ עֲשׂוּיָה לְהַשִּׁיר בָּהּ נִימִין כְּמִין אַחֵר דָּמְיָא. וְכֵן מַדְיָק לְשׁוֹן הַגְּמָרָא, דְּקָאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ מַרְאָה שֶׁל מַתָּכוֹת אֲסוּרָה, מִפְּנֵי שֶׁאָדָם עָשׂוּי לְהַשִּׁיר בָּהּ נִימִין הַמְּדַלְדְּלִין, וּמַשְׁמַע דְּכְשֶׁאֵינָהּ עֲשׂוּיָה לְהַשִּׁיר בָּהּ מֻתָּר. וְגַם לִדְבָרָיו הָיָה לוֹ לְרַבִּי מֵאִיר שָׁם בַּגְּמָרָא לְאַפְלוּגֵי עֲלֵיהּ דְּרַבָּנָן גַּם בְּשֶׁאֵינָהּ קְבוּעַ אִם לֹא הָיְתָה חֲדָה, דִּלְדִידֵיהּ דְּלֹא גָּזַר בְּקָבוּעַ אַטּוּ אֵינָהּ קְבוּעַ, כָּל שֶׁכֵּן דְּלֹא גָּזַר אֵינָהּ חֲרִיפָה אַטּוּ חֲרִיפָה. וְכָל זֶה שֶׁכָּתַבְנוּ הוּא אֲפִלּוּ לְדַעַת הַב"ח לְעֵיל בְּסִימָן ער"ה (ס"א) דְּאוֹסֵר בְּנֵר קָבוּעַ בְּצַעֲשָׁשִׁית לְקֹרוֹת לְאוֹרָה, וְכָל שֶׁכֵּן לְשֹׁאֲרֵי דְּעוֹת שֶׁמּוּבָא שָׁם בְּמֻגָּן אַבְרָהָם (סק"ב) וּבְ"ח לְהַקֵּל בָּזֶה, וְכָל שֶׁכֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ נִרְאֶה דְּאֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

יג (עד) גְּמָרָא שָׁם (קמט.): **א (פ)** בְּאֵר הַיֵּטֵב (סק"א) וּפְרִי מְגַדִּים (מש"ז סק"ה): **(ג)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א) בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת (נז. ד"ה במה): **(ג)** רַשׁ"י (שם ד"ה הא), וְדַעְתּוֹ דְּמִשּׁוּם חֲצִיצָה אֵין צָרִיךְ לְהָסִיר, כֵּיוָן דְּעֵילֵי בְּהוּ מַיָּא: **(ז)** הוּא דַּעַת רַבּוֹתָיו שֶׁל רַשׁ"י (שם) שֶׁפִּבְּירָא לְהוּ דְּאַף עַל גַּב דְּעֵילֵי בָּהּ מַיָּא, כֵּיוָן שֶׁמְּקֻפֶּדֶת עֲלֵיהֶן לְהָסִירָן, מִמֵּילָא חִיְצִי וּמְחֵיבָא לְהָסִירָן. וּפְשָׁטָהּ דִּלְשָׁנָא דְּהָרַמְ"א כֵּן מַשְׁמַע דִּסְבִירָא לֵיהּ כְּדַעַת רַשׁ"י (שם) וְלֹא כְּרַבּוֹתָיו, וְשָׁם

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (סכ"ג) כתב שבכוס צר אסור. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"ב) כתב דהטעם דמקפדת עליהם שלא יטנוף על בשרה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah